

Barn- och utbildningskontoret

Handläggare: Henrik Sundblom
Titel: Skolchef förskola
E-post: Henrik.sundblom@norrtaljes.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Inriktningsbeslut nytt hyresavtal för Elmsta förskola

Förslag till beslut

- Barn- och skolnämnden tillstyrker att barn- och utbildningskontoret genom Norrtälje kommuns fastighetsavdelning ingår hyresavtal för ny förskolelokal för 100 barn på fastigheten ÄLMSTA 3:32, Lärarevägen 1, Älmsta.*
- Befintlig förskoleverksamhet vid Elmsta förskola flyttar till den nya förskolelokalen så snart denna står klar, preliminärt hösten 2023.*
- Tillkommande lokalkostnader finansieras inom barn- och skolnämndens budgetram.*

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Det finns ett stort behov av ökad kapacitet vid Elmsta förskola. En ny förskola med kapacitet för 100 barn uppförs av en extern byggherre som erbjudit Norrtälje kommun att ingå hyresavtal för den nya förskolan. Genom utökningen av antalet platser bedöms behovet av förskoleplatser i Älmsta tätort tillgodoses på längre sikt. Barn- och utbildningskontoret föreslår att barn- och skolnämnden tillstyrker att fastighetsavdelningen ingår hyresavtal för den nya förskolan för att säkra en långsiktigt hållbar kommunal förskoleverksamhet på orten. Det innebär också att grundskolans behov av utökade lokaler kan tillgodoses.

Ärendet

Beskrivning

I Älmsta är det högt tryck på platser för barn/elever på Elmsta skolan och förskola som lokaliseras i anslutning till skolan. Planeringen inför 2022 var att ställa upp en paviljong för att tillskapa fler förskoleplatser och barn- och skolnämnden fick medel i budgetram för att kunna finansiera en utökning av antalet platser. Planen avbröts, när det uppdagades att en nybyggnation av en förskola i Älmsta planerades på en angränsande tomt. Idag finns det 75 platser på den kommunala förskolan vilket inte bedöms räcka för nuvarande och framtida behov. För barn och vårdnadshavare i Älmsta innebär det att de erbjuds plats på förskolorna i Grisslehamn eller Söderbykarl vid starten på förskola och att efter en period (vanligtvis i augusti påföljande höst) erbjuds att börja på den i första hand sökta förskolan i Älmsta.

Den nya förskolan som uppförs av Tranvik hus AB planeras för 100 barn vilket innebär att det kan tillskapas 25 nödvändiga nya platser mot nuvarande förskolas kapacitet av 75 platser. Byggherren har erbjudit Norrtälje kommun att hyra in lokalen. Med den nya förskolan på plats med 100 platser och den fristående förskolan Lotsens 35 platser ser kapaciteten för Älmsta ut att stämma väl med den befolkningsprognos som beräknas fram av kommunstyrelsekontoret. Under 2023 och 2024 byggs det 117 hyresrätter i Älmsta nära kanalen. De 25 platser som utökas med den nya förskolan beräknas kunna klara de barn som flyttar in samt de som idag inte kan erbjudas plats direkt på Älmsta förskola. Utökningen av antalet platser i Älmsta kommer troligen innebära att färre barn går på förskola i Söderbykarl än innan. Flera barn inskrivna på förskolan i Söderbykarl har postadresser i Älmsta. Då det finns flera förskolor i olika riktningar från Söderbykarl, de två närmsta bara ca 6 km från förskolan, prognostiseras minskade volymer och ytterligare överkapacitet när den nya förskolan står klar i Älmsta. Om så blir fallet bör strategiska beslut avseende enheten Söderbykarl ses över.

Lagkrav

Vårdnadshavare som söker förskoleplats har en garanti att få plats inom 4 månader. För att klara den garantin är det av stor vikt att det finns en väl balanserad tillgång på förskoleplatser. Fördelen med att ha en del av platserna i egenregi med Norrtälje kommun som huvudman är att det ger större rådhighet över organisationen av förskolan. Det möjliggör samverkan med skolan och ett flexiblarare förhållnings-sätt för att hantera fluktuationer i antalet förskolebarn över tid i området. Om det inte finns en förskola i egenregi är vi utifrån hemkommunsansvaret helt och hållet beroende av andra huvudmän och deras beslut att ta emot, vilket kan bli utmanande.

Koppling till gällande styrdokument

Varje kommun har ett enligt skollagen¹ ansvar att erbjuda barn förskoleplats inom 4 månader från önskat startdatum. Garantin till en plats i förskola kan uppfyllas med ett erbjudande från en förskola driven av antingen en enskild eller kommunal huvudman. Uppfyllandet av hemkommunsansvaret underlättas tydligt och ger en större rådhighet kring genomförandet av verksamheten om åtminstone minst 50 % av verksamheten utförs i egenregi med kommunen som huvudman. För att garantera en valfrihet för vårdnadshavarna i Älmsta är det av vikt att det finns en förskola med kommunal huvudman som komplement till den fristående förskolan som redan drivs på orten och det finns i nuläget inte behov av fler än 2 förskolor.

Om den nya förskolan i Älmsta drivs av en fristående aktör innebär det i förlängningen sannolikt ekonomiska utmaningar och osäkerhet för alla verksamheterna på orten då det riskerar att bli ett stort överskott av tillgängliga platser.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Den preliminära hyreskalkylen för internt hyresavtal som barn- och utbildningskontoret tagit del av innebär en beräknad internhyra på ca 2,4 mnkr, vilket innebär en kapacitetshyra på 24 100 kr per barn eller 2 905 tkr per m².

Nuvarande internhyra för Älmsta förskola 2023 uppgår till 830 tkr. Internhyran för Söderbykarls förskola uppgår till 465,3 tkr. Etableringen av den nya förskolan innebär alltså enligt nuvarande kalkyl en lokalkostnadsökning med 1,6 mnkr. Det ska dock ställas i relation till kostnaden för eventuell etablering av tillfälliga paviljonger för att klara den förväntade ökningen av antalet barn i Älmsta tätort kommande år. Genom att förskolans nuvarande lokaler kan nyttjas av grundskolan innebär det förutsättningar att på sikt effektivisera lokalutnyttjandet för grundskolorna i Älmsta vilket också påverkar kalkylen på sikt.

Lokalkostnadsökningen kommer dock att påverka den genomsnittliga lokalpengen till fristående huvudmän. Hur stor ökningen blir beror på hur väl den kommunala verksamheten lyckas fylla platserna i övriga förskolor, och ha ett effektivt lokalutnyttjande i stort.

Genom att den nya förskolan är planerad med ett tillagningskök kommer nuvarande mattransport mellan skolans kök och befintlig förskola att upphöra vilket innebär minskade kostnader för mattransporter med ca 100 tkr per år.

Hyresavtalet avser en hyresperiod om 15 år med förlängning 3 år i taget om avtalet inte sägs upp 9 månader före avtalstidens utgång.

Tabellen nedan visar kapacitetshyra, kvadratmeterhyra och kostnad per inskrivet barn i Älmsta, Söderbykarl, samt som jämförelse de senast byggda kommunala förskolorna Linden i Hallstavik och Frötuna förskola.

¹ Skollagen (2010:800) 8 kap. §§14, 14 a-c

	Antal barn (okt 22)	Kapacitet antal barn	Kapacitetshyra/ barn (kr)	Hyra per m2 (kr)	Hyra per inskrivet barn (kr)	Hyra per barn 90% beläggning (kr)
Älmsta förskola	72	75	11 060	1 415	11 363	12 289
S-karl	19	30	15 510	1 333	24 489	17 233
<i>Ny förskola</i>		<i>100</i>	<i>24 100</i>	<i>2 905</i>		<i>26 790</i>
Linden ²	102	120	20 375	2 141	23 971	22 639
Frötuna	110	120	16 942	1 694	18 482	18 824

En risk är om den nya förskolan inte fyller platserna, eller om ytterligare fristående aktör beviljas godkännande som huvudman för fristående förskola i Älmsta, och det innebär att den kommunala verksamheten får stor överkapacitet i sin egen förskola. Barn- och skolnämnden bör därför noga pröva eventuella nya ansökningar från fristående huvudmän om etablering av nya förskolor och dess påverkan på motsvarande kommunala verksamhet.

Om den nybyggda förskolelokalen hyrs av en fristående huvudman riskeras ett läge där det inte finns något utrymme för en förskola i Älmsta med kommunen som huvudman. Risken med att eventuellt bara ha fristående huvudmän för förskola på någon av de större orterna i kommunen att det inte finns någon verksamhet som kan erbjuda platser vid toppar i barnkullarna för att klara förskolegarantin.

För 2023 beräknas lokalkostnaden utifrån nuvarande internhyra för den befintliga förskolan. Eventuell tillkommande hyras påverkan på lokalpengen och ersättningen till de fristående huvudmännen beräknas först när förskolan står klar och tas i bruk.

Förvaltningens analys och slutsatser

Älmsta byggs ut och antalet förskolebarn är redan idag maximerat till 75 barn utifrån lokalerna i den kommunala förskolans verksamhet. Våren 2023 finns 2 barn som önskat Elmsta förskola men erbjudits Söderbykarls förskola, och det 4 barn i dagsläget som inte erbjudits plats i Älmsta och troligen får plats i Grisslehamn eller Söderbykarl. Fram till hösten 2023 är det sammanlagt 14 barn i kö till förskoleplats på Elmsta förskola. Det är 24 barn födda 2017 som slutar på förskolan till sommaren för att gå över till förskoleklass. Vi ser ett behov av att utöka platsantalet med ytterligare 25 platser för att stabilisera förskole och skolstrukturen i Älmsta med den nya lokalens 100 platser. Den ökade kapaciteten kommer möjliggöra att erbjuda plats till de barn som flyttar in i projektet Elmsta brygga som nu byggs med 117 mindre hyresrätter (1 – 3 rum) inflyttning 2023 – 2024.

Att tillföra 100 platser utan att avveckla den nuvarande kommunala förskolan i Älmsta är inte försvarbart ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Utifrån det resonemanget blir det önskvärt att verksamheten i egen regi flyttar in i den nya förskolan för att bereda plats för grundskolan att ta över förskolans nuvarande lokaler samtidigt som arbetet med en samlokaliserad F-9 skola i Älmsta utreds vidare.

² Exkl. paviljonger

Tidplaner

Förskolan beräknas stå klar för inflyttning till hösten 2023.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Henrik Sundblom
Skolchef förskola
Barn- och utbildningskontoret

Beslut skickas till

Teknik- och klimatnämnden/fastighetsavdelningen
Skolchef förskola